ΜΟΥΣΙΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

ΑΙ ΣΥΝΑΥΛΙΑΙ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΥΠΟ ΤΟΥ κ. ALEX THURNEYSSEN

Ἔντνα Τόμας

Ἀντιπροσωπεύει ἐπάνω - κάτω τὸν τύπον τῆς Ἀμερικανίδος «ντιζέζ». Ἁπλῆ, διόλου περίπλοκη, γεμάτη καλόκαρδο χιοῦμορ, ἀξιοζήλευτα ἀπηλλαγμένη διανοητικότητος κατὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν ἀντίληψι καὶ κάπως πρωτόγονη. Εἰς ἀντάλλαγμα ὅμως πλημμυρισμένη ἀπὸ παιδαριωδῶς συγκινητικὴ αἰσθηματικότητα, ποὺ ἐλαφροκοιμᾶται στὴν καρδιὰ κάθε ἀληθινοῦ Ἀμερικανοῦ Ἐπιχειρηματίου καὶ τοῦ χρησιμεύει ὡς ἀπαραίτητο ἀντιστάθμισμα, ὡς ἀντίθετος πόλος εἰς τὴν γοργὴν ἀποφασιστική, ρεαλιστικήν του ἐνεργητικότητα καὶ στὴν πρακτικὴ ἀντίληψι περὶ ζωῆς.

Ἡ Ἔντνα Τόμας δὲν εἶναι βέβαια ὑπερβολικὰ νέα. Πρὸ ἐτῶν θὰ ἦτο τὸ φυσικόν της ὄργανον — ἠχηρότατον ἀκόμη — γεμᾶτο γοητεία. Σήμερα ὅμως τὸ «τέμπρο» τῆς φωνῆς της εἶναι θαμπὸ καὶ ἀμβλὺ καὶ μόνον εἰς μερικὲς νότες τῶν μέσων φωνῶν ποὺ ἀκούονται ἀκόμη γεμᾶτες καὶ ὁλοστρόγγυλες ἀφήνει νὰ μαντεύσουμε μιὰ περασμένην ἄνθησι. Ἐκτὸς τούτου πρέπει κανεὶς πρῶτα νὰ συνηθίσῃ σ' αὐτὸ τὸν παράξενο τρόπο τοῦ τραγουδιοῦ χωρὶς τὴν παραμικρὴ δόνησι τῆς φωνῆς. Ἀλλὰ φυσικὰ καταλαβαίνει κανεὶς ἀμέσως πῶς ὁ τρόπος αὐτὸς εἶναι ἀπαραίτητος καὶ ἐπιβάλλεται ἀπὸ τὸν χαρακτῆρα τῶν τραγουδιῶν τῶν νέγρων ποὺ σιγὰ - σιγὰ ἔγιναν σχεδὸν δημοτικὴ ἀμερικανικὴ μουσική. Ἡ σπασμένη, ἡ συγκοπτομένη μελῳδική τους γραμμή, ἑνωμένη μὲ μιὰ διακοσμητική, γεμάτη φειδίσιους ἑλιγμούς, ποὺ ἀνεβοκατεβαίνουν, ἀναγκάζουν τὴν φωνὴν νὰ προσαρμοσθῇ στὸν ἦχο τοῦ σαξοφώνου. Αὐτὸ βέβαια ἔχει κάποιο ἀκουστικὸ θέλγητρο, ὅταν ὅμως διαρκῇ πολὺ κουράζει.

Ἀπὸ τὶς ἁρμονικὲς μεταλλαγὲς αὐτῶν τῶν «Νήγκρο Σπιρίτσουαλς» ποὺ εἶναι παληὰ τραγούδια σκλάβων, ἢ τραγούδια ἐργατῶν ἀπὸ τὶς βαμβακοφυτεῖες τοῦ Νότου ἢ θρησκευτικαὶ λιτανεῖαι ἀποτελοῦσαι μῖγμα χριστιανισμοῦ καὶ εἰδωλολατρείας, ἐξηγεῖται πῶς σὺν τῷ χρόνῳ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν Πουριτανῶν ἱεραποστόλων τῶν διαφόρων χριστιανικῶν δογμάτων οἱ μελῳδίες αὐτὲς τῶν παρθένων δασῶν προσηρμόσθησαν στὸν ἰδιαίτερον χαρακτῆρα τοῦ ἀμερικανικοῦ ἔθνους. Μιὰ κωμικὴ διασταύρωσις, δηλαδή, ζούγκλας καὶ οὐρανοξύστου, ποὺ ἀργότερα μετημφιεσμένη εἰς «τζὰζ» κατέκτησε ὄχι μόνον τὴν Ἀμερικήν, ἀλλὰ τὸν κόσμον ὁλόκληρον.

Ἡ Ἔντνα Τόμας κατώρθωσε μὲ μιὰ δυνατὰ τονισμένη ἀπόδοσι νὰ δώσῃ στὰ ἐξωτικὰ αὐτὰ πραγματάκια τὸ θέλγητρο τοῦ ἀσυνήθιστου καὶ βοηθουμένη ἀπὸ τὴν ἐπιμελημένη συνοδεία τῆς Κας Λυκούδη στὸ πιάνο, ἐχειροκροτήθη ζωηρότατα ἀπὸ τὸ κοινόν.

Σοφία Ζαφειροπούλου

Ἀπὸ τὰ πιὸ δυσάρεστα καθήκοντα τοῦ κριτικοῦ, ποὺ ἔχει ἐπίγνωσι τῆς εὐθύνης του, εἶναι νὰ ἀναγκασθῇ, νὰ μεταχειρισθῇ κάποιες πικρὲς ἐκφράσεις, παρὰ τὴν καλή του θέλησι νὰ εἶναι ἐπιεικὴς καὶ ὑποχωρητικὸς ἀπέναντι νέων ταλέντων.

Παραδέχομαι ὅτι δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ἀπαιτήσῃ ἀπὸ κάθε καλλιτέχνην νὰ εἶναι μεγαλοφυΐα ἢ ἔστω καὶ ἕνα μεγάλο ταλέντο. Πάντως ὅμως πρέπει νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν του, ὅτι, ὅταν παρουσιάζεται πρὸ τοῦ κοινοῦ εἶναι ἀπαραίτητες ὡρισμένες προϋποθέσεις, ποὺ νὰ δικαιολογοῦν ὁπωσδήποτε τὴν τιμή του εἰσιτηρίου. Ἂν δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ δώσῃ «τέχνην» τότε τοὐλάχιστον ἂς προσφέρῃ τεχνικήν. Ὅταν ὅμως δὲν παρουσιάζῃ οὔτε τὸ ἕνα οὔτε τὸ ἄλλο καὶ στὴ θέσι τους ἐπιδεικνύει ἕναν ντιλλεντατνισμό, σχεδὸν ἀνυπέρβλητο εἰς ἄγνοια, τότε πλέον διερωτᾶται κανείς, τί πρέπει νὰ θαυμάσῃ περισσότερο: τὸ θάρρος τῆς νεαρᾶς πρωτοεμφανιζομένης ἢ τὴν ὑπομονὴ τῶν ἀκροατῶν;

Ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὅτι σπανίως ἄκουσα κάτι τόσο μαθητικό, παιδαριῶδες, ἀκαλλαίσθητο, ἀτελὲς καὶ ξένο πρὸς τὴν τέχνην, ὅπως τὸ τὸ παίξιμο τῆς Σοφίας Ζαφειροπούλου. Ἡ τεχνική της μόλις μπορεῖ νὰ χαρακτηρισθῇ σκιὰ τεχνικῆς' δὲν ἔχει ἰδέαν τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ τόνου, πεντάλ δὲν ὑπάρχει καὶ ὅσο γιὰ ἀντίληψι καὶ διείσδυσι στὴ μουσικὴ οὔτε λόγος νὰ γίνεται. Πρόκειται περὶ παρεξηγήσεως. Ὅποιος ἐπιτρέπει στὸν ἑαυτόν του τόσες ρυθμικὲς ἐλευθερίες στὴν ἐκτέλεσι τοῦ Σοπὲν ἐγγίζει τὰ ὅρια τοῦ γελοίου. Μὰ γιὰ τὄνομα τοῦ Θεοῦ, «ρουμπάτι» δὲν θὰ πῇ ν' ἀλλάξῃ κανεὶς μιὰ μουσικὴ φράσι σὲ σημεῖο ποὺ νὰ τὴν κάνῃ ἀγνώριστη! Ὄχι! Τέτοια πράγματα δὲν ἐπιτρέπονται ἀλήθεια σὲ μιὰ αἴθουσα συναυλίας. Μιὰ κάποια αὐτοκριτικὴ — ἔστω καὶ σὲ ἐλάχιστο βαθμὸ — ἕναν σεβασμὸν πρὸς τὴν τέχνη καὶ τὸ καθῆκον, νομίζω πῶς μπορεῖ κανεὶς νὰ ἀπαιτήσῃ ἀπὸ κάθε καλλιτέχνην γιὰ νὰ γλυτώνῃ καὶ τὸν ἑαυτό του καὶ μᾶς ἀπὸ παρόμοια φιάσκα.

Συναυλία τραγουδιοῦ Μάρως Οἰκονόμου

Μικρὴ ἀλλὰ εὐχάριστη φωνή. Φροντισμένα καθωδηγημένη καὶ περιποιημένη. Στὴν ἀπόδοσι τοῦ προγράμματος, ποὺ στὴ σύνθεσή του παρουσιάζει τόση καλαισθησία, ἀπέδειξε, ὅτι καταλαβαίνει καὶ αἰσθάνεται τὴ μουσική, ποὺ τραγουδεῖ, ἀλλὰ καὶ ὅτι δὲν τὴν τρομάζει ὁ κόπος καὶ ἡ ἐργασία. Ἀκόμη καὶ ὅταν πρόκειται γιὰ λεπτομέρειες, ἀφοσιώνεται μὲ προσοχὴ καὶ φροντίδα. Σκέπτεται γιὰ ὅλα καὶ ὅλα παρουσιάζονται καθαρὰ καὶ ὄχι σὰν νὰ βασίζωνται στὴν τύχη. Ἔτσι σχηματίζει μιὰ ἀτμόσφαιρα πολιτισμοῦ γύρω της ποὺ ἐπιδρᾷ εὐεργετικὰ καὶ τὴν κάνει νὰ κερδίζῃ.

Μόνον, ποὺ γιὰ τὶς κολορατοῦρες τῆς ἄριας ἀπὸ τὸν «Τίτο» τοῦ Μόζαρτ δὲν ἐπαρκοῦν τὰ φωνητικά της μέσα. Ὅποιος δὲν μπορεῖ νὰ κυριαρχήσῃ σ' αὐτὰ τὰ πράγματα ἀπολύτως ἄκοπα εἶναι καλλίτερα νὰ μὴ τὰ καταπιάνεται.

Ἡ Μάρω Οἰκονόμου πρέπει νὰ προτιμήσῃ νὰ μείνῃ στὸ λίντ. Ὅποιος εἶναι εἰς θέσιν ν' ἀποδώσῃ Σοῦμπερτ καὶ Σοῦμαν μὲ τόση φυσικὴ δροσιὰ καὶ τόσο λεπτὴ διαίσθησι καὶ ἀντίληψι γιὰ τὴν ψυχικότητα καὶ τὸν παλμὸ αὐτῆς τῆς μουσικῆς, ἔχει ἐμπρός του, ἕνα πεδίον δράσεως πραγματικῶς ἀρκετὰ μεγάλο καὶ καθόλου ἄχάριστο.

Ἡ συνοδεία τῆς Ἠλέκτρας Παπαδοπούλου δυστυχῶς ἦταν διαρκῶς λιγάκι δυνατώτερη ἀπὸ ὅσο ἔπρεπε. Ἂν προσηρμόζετο λιγάκι περισσότερο στὸ ἁπαλὸ «τέμπρο» τῆς φωνῆς θὰ βοηθοῦσε νὰ φανοῦν καὶ νὰ ἐκτιμηθοῦν περισσότερο κάποιες ξεχωριστὲς λεπτότητες τῆς ἀποδόσεως.

Alex Thurneyssen

* * *